

Prof. Dr. Yankı YAZGAN
info@yankiyazgan.com

Doktorlar Ne ister?

Meslek grubu olarak bu kadar ihtiyaç hissedilip, bu kadar da hoyratça davranılan başka ne vardır? "Allah eksik de etmesin, muhtaç da etmesin" deyiminde özetlenen doktorlara kârı çelişkili duygularımızı iyiden iyiye keskinleştiren bir başka "slogan" da doktorların paradan başka bir şey düşünmediğidir.

Yirmi beş yıl önce zorunlu hizmetli doktor olarak ilk görevime başladım. "Makam oda"mdaki kapı ilk 10 dakika içinde 2 kez çaldı. Birincisi, cumhuriyet savcısıydı: "Doktor, hazırlan otopsi için huduttaki X köyüne gidiyoruz." Çalışmaya bu kadar hızla dalmayı beklemiyordum, ama adli vakalarla uğraşmak iş tanımımın bir parçasıydı ne de olsa. Sağlık ocağının sayısız sorumluluğundan sadece birisiydi; 23 yaşında okulu bitireli 4 ay olmuş bir doktor olarak hiç gözümde büyümedi. Bir fırsat diye düşündüm, insanlara bir şey verebilmek için.

Bu birçoğunuza safça gelebilecek ruh halini tepe-taklak eden ikinci telefon ise, ilçe kaymakamındandı: "Emniyet amirimizin 20 günlük rapora ihtiyacı var, onu da veriver". Rahatsızlığı neydi acaba, diye sormama fırsat kalmadı. Hasta olmayan birisine rapor vermek, iş tanımımda yoktu. Ama sağlık ocağındaki dönemimde, bu "uygunsuz görev"i bazen baskıyla, bazen de karşımdakinin çaresiz bırakılmışlığına sosyal tedavi olarak kendi rızamla (kendimce, başkalarının yaptığı haksızlığı telafi etmek için) yaptığım oldu.

Bir kural dışılığın nasıl norm olduğunu, istenmeyen durumlara iyi niyetli de olsanız nasıl sürüklenilebildiğini kendi üzerimden gördüm. "Ne var ki bunda, herkes yapıyor" demeyin, hasta olmayan birine düğünü var diye 3 gün rapor vermekle, sağlam olduğu halde as-kerliğe elverişsiz raporu vermek arasında kategorik fark olmadığı halde, birisi iyi kalplilik, öteki vatan hainliğine ortaklık sayılıyor. Galiba işimize geldiğinde yüceltip, işimize geldiğinde yerin dibine batırdığımız mesleklerin başında doktorluk geliyor.

Her yıldönümü ya da bayramda bir muhasebe yapma refleksi tetiklenebilir. Bu yıl sosyal güvenlik reformu, tam gün yasası gibi ne olduğunu bile anlayamadan hayatlarımıza giren oldu bittiler Tıp Bayramı'nın tadını ka-

çırdı. Yasa taslaklarının toplum sağlığını gözetmek iddasını üstlenip, halkın sağlığına doktorların engel olduğu demagojisini ısıtmaları ise, 12 Eylül dönemini hatırlattı.

Her doktora ne kadar genellenebilir bilemem, ama meslektaşlarımın çoğu, 25 yıl önce hissettiğim "toplum için her şeyi, otopsiyi de, doğumu da, aşığı da yaparım" hevesliliği ile okuldan çıkıyorlar. Görevimin başındaki ikinci telefonda olduğu cinsten taleplerle siyasi ve mülki

otoritenin keyfilğine toslayarak, bazen kırılıp, bazen bükülerek hayatta kalmaya, kimliklerini ve ideallerini korumaya çalışıyorlar. Bu çabayı fark eden oluyor mu bilemiyorum.

Meslek grubu olarak bu kadar ihtiyaç hissedilip, bu kadar da hoyratça davranılan başka ne vardır? “Allah eksik de etmesin, muhtaç da etmesin” deyiminde özetlenen doktorlara kârı çelişkili duygularımızı iyiden iyiye keskinleştiren bir başka “slogan” da doktorların paradan başka bir şey düşünmediğidir. Doktorlar mesleklerini para için mi seçerler? Tıp fakültesine girenlerin psikolojik profillerini inceleyip nelere önem verdiklerine baktığınızda pek öyle gözüküyor: insan ilişkisini, karşısındakinde olumlu izlenim uyandırmayı, ona yardımcı olmayı, yaptığı işin manevi olarak ödüllendirici olmasını birinci derecede önemseyen, sevmeyi, değerli ve vazgeçilmez bulunmayı arzu eden gençler çoğunlukta.

İyi bir şeyler yapmak, yararlı olmak, katkıda bulunmak isteyen bu insanlara ne oluyor da, “paracı” algısına uydurulabiliyorlar? Doktorların hasta hizmeti verdikleri kurumlardaki çalışma koşullarının doktor ile hasta arasında bir insan-insan ilişkisi kurmaya elverişli olmadığı malum. Bu elverişsiz ortamda, hastasının sahibi olmayan, yapmaya çalıştıklarının sonucunu yaşayamayan doktorların bir kısmı için “para” coşkusunun sonunda arzu ettiği doyum gibi bir karşılık anlamını kazanabilir. Hele “sistem” hasta-doktor arasındaki ilişkiyi hastane bir kıvama soktuysa, hayal kırıklığına uğramış, tıp fakültesinde göklere çıkartılan mesleki kimliği yalnız kaldığı ilk noktada talan edilen doktorun, hasta algısı, ister istemez bir müşteriye dönüşmez mi?

İşin ilginç, hesaba vurduğunuzda, doktorlar ne paradan, ne ticarettten pek anlamazlar. Anlamadıklarını bilememek gibi kötü huyları olduğu için kazançlarını batık işlere yatırırlar, çok kârlı gözükken maceralarda perişan olanlar az değildir. Ama doktorlar, enerjilerinin bitmeyeceğine inanarak başladıkları hayatta, hayatın her an bitebileceği gerçeği ile yüzleştikçe, hayat karşısında umursamazlaşma riskini bir meslek hastalığı gibi taşırlar. Toplumumuzun en tepesinden en altına uzanan zengin olma ya da servet sahibi olma arzusundan doktorlar da nasibini alırlar. Bir farkla, doktorlar hemen hiç zengin olmasalar da, belki hayat yorgunu olanlar çokça olduğu için, zengin göstermeyi sevebilirler. İyi bir hayat yaşamak (örneğin bolca bahşiş vermek veya şık bir araba kullanmak gibi), zengin olmasalar da zengin hissetmenin araçlarından birisi sayılır. Ama tam gün yasası ile hizaya sokulmak, para “düşkünlüklerine” bir ders verilip, halkın hizmetine sokulmak istenen doktorların yüzde 95’i zaten orta halli ve altında bir gelir düzeyinde yaşamaktadır. Tam gün yasası hakkında yetkililerin söylemleri, doktorları kendi çıkarları için halkın hizmet almasına engel olmakla suçlamaktan öte bir içerik taşıyor.

Oysa doktorları tam gün, tam hafta, tam ömür çalıştırmanın basit bir yolu var: Tıp fakültesinden çıktığı anda, mesleğe girişinin ana sebebi olan, insanların hayatına eşsiz bir katkı sağlayabilme, kendini vazgeçilmez görebilme gibi ihtiyaçların karşılanabileceği bir sağlık hizmeti ortamı oluşturmak...